

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ Ing. P. P.**, zastúpeného JUDr. M. J.M.K., IČO: X., **2/ J. B.P.**, **3/ Ing. R. B.P.**, **4/ JUDr. Š. S.**, proti žalovaným **1/ P. H.**, **2/ J. H.**, zastúpeným JUDr. D. K., o zaplatenie 74 420,77 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp.zn. 2 C 118/2005, o dovolaní žalobcu 1/ a žalovaných 1/, 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 15. decembra 2009 sp.zn. 8 Co 172/2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 15. decembra 2009 sp. zn. 8 Co 172/2009 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Žilina rozsudkom zo 26. januára 2009 č.k. 2 C 118/2005-222 (v poradí druhým) rozhodol tak, že žalovaní 1/ a 2/ sú povinní zaplatiť žalobcom 1/ až 4/ spoločne a nerozdielne 74 420,77 € spolu s ročným úrokom z omeškania vo výške 6% od 31. marca 2005 do zaplatenia, na účet žalobcu 1/ do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovaných 1/ a 2/ zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcom 1/ až 4/ trovy konania 3 721,03 € a trovy právneho zastúpenia 6 908,70 € k rukám ich právneho zástupcu, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Doplneným dokazovaním v zmysle intencií zrušujúceho uznesenia Krajského súdu v Žiline zo dňa 13. mája 2008 sp.zn. 8Co 369/2007 mal za to, že v danej veci ide o nárok žalobcov 1/ až 4/ na vydanie majetkového prospechu získaného plnením z neplatného právneho úkonu (§ 451 Občianskeho zákonníka). Vychádzal z rozsudku Okresného súdu Žilina zo dňa 19. júla 2004 č.k. 8 C 43/2000-113, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 27. januára 2005, z ktorého mal preukázané, že zmluva o budúcej zmluve uzavretá medzi účastníkmi dňa 30. septembra 1997, je neplatná. Žalovaní 1/, 2/ sa na úkor žalobcov 1/ až 4/ bezdôvodne obohacovali tým, že užívali nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobcov 1/ až 4/ v rozpore s dobrou vierou, nakoľko im muselo byť zrejmé, že zmluva o budúcej zmluve je neplatná. I napriek týmto skutočnostiam však naďalej užívali

nehnutelnosť a nemohli teda byť v užívaní dobromyseľní. Pri posudzovaní otázky dobromyseľnosti alebo nedobromyseľnosti užívania nehnuteľnosti, sa súd prvého stupňa oboznamoval s písomnými podaniami a ďalšími dôkazmi, z ktorých vyplynulo, že napriek spochybneniu platnosti zmluvy o budúcej zmluve a rozdielných názorov na povinnosť plniť, žalovaní 1/ a 2/ nehnuteľnosti držali a užívali až do protokolárneho odovzdania nehnuteľnosti dňa 21. augusta 2002. Táto skutočnosť nebola medzi účastníkmi spornou. Žalovaní 1/ a 2/ v konaní nijakým spôsobom nepreukázali dobromyseľnosť držby, resp. nepreukázali okolnosti, z ktorých bolo možno usudzovať na dobromyseľnosť, teda okolnosti svedčiace o poctivosti právneho dôvodu nadobudnutia veci. Nedostatok dobrej viery žalovaných 1/ a 2/ v čase od uzavretia zmluvy o budúcej zmluve zo dňa 30. septembra 1997 až do protokolárneho odovzdania dňa 21. augusta 2002 bol preukázaný skutočnosťou, že žalovaní 1/ a 2/ mali v čase uzatvárania zmluvy o budúcej zmluve vedomosť o tom, že uzatvárajú zmluvu o budúcej kúpnej zmluve a nie priamo kúpnu zmluvu. Žalovaní 1/, 2/ mali vedomosť o tom, že zmluva o budúcej kúpnej zmluve je len predbežnou zmluvou, ktorá spočíva vo vzniku záväzku kontrahovať. Z hľadiska objektívneho posudzovania veci, pri normálnej opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu na každom subjekte rozumne požadovať, nemohla byť u žalovaných 1/ a 2/ vyvolaná dobrá viera, že im vec patrí. Súd prvého stupňa mal preukázanú nedobromyseľnosť žalovaných 1/ a 2/ aj z listinných dôkazov, a to najmä z ich listu označeného, ako stanovisko zo dňa 1. decembra 1999, kde sa prvý krát otvorene, priamo a preukázateľne vyjadrili, že je im známe, že zmluva o budúcej zmluve je neplatná, napriek tomu až do protokolárneho odovzdania nehnuteľnosti, t.j. do 1. augusta 2002, túto užívali nedobromyseľne a muselo im byť známe, že sa bezdôvodne obohacujú na úkor žalobcov 1/ až 4/. Ďalšou skutočnosťou, ktorou mal súd prvého stupňa nepochybne preukázanú nedobromyseľnosť žalovaných 1/ a 2/, ktorí si boli vedomí svojej povinnosti platiť nájomné, bol aj list žalovaných 1/ a 2/ zo dňa 7. januára 2000, v ktorom uviedli, že do skončenia súdneho konania budú peniaze za nájomné ukladať do notárskej úschovy, čo však neurobili. Pokiaľ odporcovia v konaní namietali premlčanie, súd prvého stupňa k tejto námietke neprihliadol. Vychádzal pri jej posudzovaní z § 39 a nasl. Občianskeho zákonníka. Mal za to, že z neplatného právneho úkonu nemôžu vzniknúť platné právne účinky, teda nemôže začať plynúť premlčacia doba. Pokiaľ žalovaní 1/ a 2/ vzniesli námietku premlčania, poukazovali na § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Prvostupňový súd mal za to, že v danom prípade lehota na uplatnenie práva z bezdôvodného obohatenia začala plynúť dňom vyhlásenia rozsudku Okresného súdu v Žiline zo dňa 19. júla 2004 č.k. 8C/43/2000-113, ktoré rozhodnutie bolo doručené navrhovateľom v decembri 2004

až januári 2005, pričom právoplatnosť nadobudlo 27. januára 2005. Prvostupňový súd mal nepochybne zistené, že nehnuteľnosť žalovaní 1/ a 2/ užívali 59 mesiacov a 21 dní ku dňu odovzdania vrátane. V zmysle vyjadrenia realitných kancelárií nájomné za nebytové priestory bolo v danej lokalite od 29,87 €/m² do 49,79 €/m² za jeden rok. Keby súd vychádzal i z najnižšej hodnoty 29,87 €/m², ráatal by len zastavenú užívaciú plochu vo výmere 587 m² a neráatal by do tohto aj záhradu vo výmere 518 m², nájomné by bolo ročne 17.536,35 €, mesačne 1.461,36 €. Súd však vychádzal zo sumy 1.261 €, a to aj z tohto dôvodu, že súčasný nájomník platí nájomné mesačne v tejto výške. Za dobu, kedy žalovaní 1/ a 2/ užívali nehnuteľnosť, prináleží preto titulom bezdôvodného obohatenia žalobcom 1/ až 4/ istina vo výške 174.420,76 €. Podľa § 517 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka zaviazal žalovaných 1/ a 2/ zaplatiť žalobcom 1/ až 4/ aj úrok z omeškania vo výške 6% z istiny od 31. marca 2005 do zaplataenia. Vychádzal z toho, že žalobcovia 1/ až 4/ zaslali žalovaným 1/ a 2/ oznámenie o urovaní, ktoré obdržali 15. marca 2005 s lehotou zaplataenia do 31. marca 2005. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. Krajský súd v Žiline rozsudkom z 15. decembra 2009 sp.zn. 8 Co 172/200 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcom 1/ až 4/ sumu 38.712,69 € so 6%-ným úrokom z omeškania od 1. apríla 2005 do zaplataenia, do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia. Vo zvyšnej časti, pokiaľ išlo o sumu 35.708,08 € s príslušenstvom, návrh zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania. Z vykonaného dokazovania súdom prvého stupňa mal za to, že nárok žalobcov 1/ až 4/ je dôvodný iba čiastočne. Podľa názoru odvolacieho súdu žalovaní 1/ a 2/ nehnuteľnosti užívali dobromyseľne, v zmysle zmluvy o budúcej zmluve do dňa 31. januára 2000, kedy podali žalobu o neplatnosť predmetnej zmluvy, a tým si museli byť vedomí, že užívajú nehnuteľnosti bezdôvodne. Odvolací súd sa vysporiadal s vnesenou námietkou premlčania tak, že za objektívnu lehotu v danom prípade považoval lehotu 10 ročnú, keďže žalovaní 1/, 2/ sa úmyselne bezdôvodne obohacovali. Pričom subjektívna lehota u žalobcov 1/ až 4/ na podanie žaloby bežala odo dňa právoplatnosti rozsudku Okresného súdu Žilina sp.zn. 8 C 43/2000, t. j. 27. januára 2005. Žalobu žalobcovia 1/ až 4// podali na súd dňa 15. mája 2005, teda podľa názoru odvolacieho súdu v zákonnej dvojročnej lehote. Odvolací súd bol toho názoru, že navrhovateľom prináleží bezdôvodné obohatenie odo dňa 31. januára 2000 do dňa protokolárneho odovzdania nehnuteľností, t.j. do dňa 221. augusta 2002. Jedná sa o 30 mesiacov a 21 dní. Výšku bezdôvodného obohatenia, predstavujúcu nájomné za predmetné nehnuteľnosti mesačne v sume 1.261 €, považoval odvolací súd za nespornú, lebo túto sumu

žalovaní 1/ a 2 / nespochybňovali. S poukazom na uvedené odvolací súd bol toho názoru, že žalobcom 1/ až 4/ prináleží bezdôvodné obohatenie v celkovej sume 38.712,69 € (1.166.258,50 Sk), ako aj úrok z omeškania vo výške 6% od 31. marca 2005 do zaplatenia. O trovách prvostupňového a odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 2 O.s.p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca 1/, ako aj žalovaní 1/,2/.

Žalobca 1/ navrhol zmeniť napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v časti, ktorou zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a nevyhovel návrhu žalobcov 1/ až 4/ a ako aj v časti rozhodnutia o náhrade trov konania. Prípustnosť dovolania odôvodnil s poukazom na § 238 ods. 1 O.s.p a jeho dôvodnosť § 241 ods. 2 písm. b/,c/ O.s.p. Namietal nesprávnosť právneho názoru odvolacieho súdu, ktorý vyslovil, že žalovaní 1/ a 2/ užívali predmetné nehnuteľnosti dobromyseľne v zmysle zmluvy o budúcej zmluve do dňa 31. januára 2000, kedy podali žalobu o neplatnosť zmluvy a tým si museli byť vedomí, že užívajú nehnuteľnosti bezdôvodne. Bol toho názoru, že z obsahu neplatnej zmluvy o budúcej zmluve nemožno dospieť k záveru, že žalovaní 1/ a 2/ užívali nehnuteľnosti dobrovoľne, keďže sami nepopierali vedomosť o existencii zmluvy o budúcej kúpnej zmluve, ktorá len zaväzovala účastníkov zmluvy k uzavretiu riadnej kúpnej zmluvy, na základe ktorej by žalovaní 1/ a 2/ nadobudli vlastnícke právo. Žalovaní 1 /a 2/ predmetné nehnuteľnosti využívali na prevádzkovanie podnikateľskej činnosti (čo v konaní nepopreli), na základe čoho im nehnuteľnosti slúžili na dosahovanie zisku z podnikania. Uvedenou skutočnosťou sa odvolací súd v rámci prejednávania veci nezaoberal. Do uvedenej nehnuteľnosti neinvestovali ako do vlastnej, vedomí si, že im na základe zmluvy o budúcej zmluve nehnuteľnosti nepatria, a preto tieto nemohli užívať dobromyseľne. Žalovaní 1/ a 2/ dobromyseľné užívanie nehnuteľnosti od obdobia 30. septembra 1997 do 31. Januára 2000, v konaní žiadnym spôsobom nepreukázali, zároveň nepreukázali ani žiadnu okolnosť, z ktorej by bolo možné túto dobromyseľnosť odvodzovať, Dovolateľ mal za to, že odvolací súd dospel pri zmene rozsudku súdu prvého stupňa k nesprávnym skutkovým zisteniam, ktoré nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní. Obohatenie na strane žalovaných 1/ a 2/ spočívalo v užívaní nehnuteľnosti, ktorému zodpovedá peňažná náhrada. Namietol, že dobromyseľnosť je podstatná iba s poukazom na § 458 ods. 2 Občianskeho zákonníka pri vydávaní úžitkov z bezdôvodného obohatenia.

Žalovaní 1/ a 2/ namietali vo svojom dovolaní, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení a žiadali rozsudok odvolacieho súdu ako neodôvodnený a zmätočný zrušiť a vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Namietali nesprávny právny názor odvolacieho súdu v tom, že podaním žaloby o neplatnosť zmluvy o budúcej zmluve dňa 31. januára 2000 prestali byť dobromyseľní v užívaní a úmyselne sa bezdôvodne obohacovali. Mali za to, že v danom prípade nepostačovala predpokladaná, ale sa vyžadovala skutočná vedomosť ohľadom neplatnosti zmluvy o budúcej zmluve. Až dňom vyhlásenia rozsudku Okresného súdu Žilina zo dňa 19. júla 2004 sp.zn. 8 C 43/2000 mali skutočnú vedomosť o tom, že zmluva o budúcej zmluve je neplatná. Na druhej strane ohľadom platnosti zmluvy o budúcej zmluve nemali pochybnosti žalobcovia 1/ až 4/, ktorí dňa 8. februára 2000 odstúpili od zmluvy a následne podali na súd návrh na vypratanie užívaných nehnuteľností. Rozsudkom Okresného súdu Žiliny zo dňa 10. októbra 2000 sp. zn. 2 C 372/ v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline zo dňa 19. júna 2002 sp.zn. 6 Co 400/2002, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 19. augusta 2002 im bola uložená povinnosť vypratať užívaný nebytový priestor – nehnuteľností v kat. území B., ktoré s vedomím budúcich vlastníkov dobromyseľne užívali na základe zmluvy o budúcej zmluve. Z uvedeného bolo zrejmé, že oba súdy považovali zmluvu o budúcej zmluve za platnú a platné a účinné aj odstúpenie žalobcov v 1/ až 4/ rade od zmluvy o budúcej zmluve. Napriek skutočnosti, že v rozsudkoch nebol riešený ich nárok na vrátenie splatenej časti kúpnej ceny vo výške 2.100.000,- Sk, v lehote určenej súdom, dňa 21. augusta 2002 protokolárne odovzdali nehnuteľnosti žalobcom 1/ až 4/. Mali za to, že v posudzovanom prípade ide o synalagmatický záväzok, teda o vzájomnú reštitučnú povinnosť. Pokiaľ odvolací súd priznal nárok žalobcom 1/ až 4/ na vydanie bezdôvodného obohatenia, išlo o priznanie nároku nad rámec zákonnej úpravy, nakoľko protiplnenie sporových strán sa titulom neplatného právneho úkonu už raz uskutočnilo, preto žalobcovia 1/ až 4/ nemali titul na podanie žaloby. Namietali i nesprávny právny záver súdu v prípade premlčania nároku. Pokiaľ súd dospel k názoru, že na ich strane vzniklo bezdôvodné obohatenie, určite však nie úmyselné (pretože úmysel by musel smerovať k získaniu bezdôvodného obohatenia a musel by existovať už v čase získania bezdôvodného obohatenia), nárok žalobcov 1/ až 4/ rade by bol premlčaný v trojročnej objektívnej premlčacej dobe a nie v 10 ročnej, ako dospel k záveru odvolací súd. Pri absolútne neplatnom právnom úkone objektívna premlčacia doba začne plynúť už od vzniku takéhoto úkonu, t.j. v tomto prípade začala plynúť dňa 30. septembra 1997, kedy bola uzavretá zmluva o budúcej zmluve. Subjektívna premlčacia doba začne plynúť odvtedy, keď sa oprávnený dozvie, že bolo získané bezdôvodné obohatenie a kto ho získal. Ak by v ich

prípade došlo k bezdôvodnému obohateniu, potom sa žalobcovia 1/ až 4/ už dňa 21. augusta 2002, t.j. v deň, kedy protokolárne odovzdali užívané nehnuteľnosti, dozvedeli tom, kto sa na ich úkor obohatil a v akej výške. S prihliadnutím na deň uplatnenia nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia na súde (16. mája 2005), nárok žalobcov 1/ až 4/ by bol premlčaný i vzhľadom na márne uplynutie tak objektívnej, ako i subjektívnej premlčacej doby. Ak by sa okolnosti ohľadom získaného bezdôvodného obohatenia žalobcovia 1/ až 4/ dozvedeli až dňom právoplatnosti rozsudku, mali subjektívnu premlčaciu dobu zachovanú, avšak objektívna premlčacia doba márne uplynula už dňa 30. septembra 2000, pričom platí, že subjektívna doba môže plynúť iba v rámci objektívnej premlčacej doby, ktorú nemôže prekročiť, takže aj v tomto prípade by bol nárok premlčaný. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku nebolo zrejmé a dostatočne zjavné, na základe čoho odvolací súd dospel k záveru, že žalovaní 1/a 2/ nehnuteľnosti užívali bez právneho dôvodu, pričom plynutie subjektívnej premlčacej doby odvodil od dňa právoplatnosti rozsudku Okresného súdu Žilina, sp.zn. 8C/43/2000, dňa 27. januára 2005.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu vyplývajúcom z § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie účastníkov je dôvodné.

Z ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatorne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzujú len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd najskôr otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným). Odvolací súd dospel k záveru, že konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Odňatím možnosti konať sa v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky: 1) odňatie možnosti konať pred súdom, 2) to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3) možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O takýto prípad v prejednávanej veci ide z dôvodu, že dovolatelia oprávnené vo svojom dovolaní vytykajú, že rozsudok odvolacieho súdu je zmätočný a nepreskúmateľný.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva

na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že tak základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v sebe zahŕňajú aj právo na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania a odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/06).

Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Ak je toto konanie v rozpore s procesnými zásadami, porušuje ústavnoprávne princípy (II. ÚS 85/06).

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (vid' nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, III. ÚS 171/2006 z 5. apríla 2007).

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril žalovaný prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry ESĽP. Judikatúra tohto súdu teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie aj v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Právo účastníka na riadne odôvodnenie rozhodnutia je jednoznačne takým procesným právom, ktoré mu je v občianskom súdnom konaní priznané za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Jedným z dôvodov, prečo právo účastníka konania je takým právom, je to, že súd je povinný odôvodniť svoje rozhodnutie aj v rámci verejného vyhlásenia rozhodnutia. Práve prítomnosť verejnosti a prítomnosť účastníkov konania je jednou zo záruk, že odôvodnenie rozhodnutia súdu nebude svojvoľným a arbitrárnym.

Tak odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa, ako aj odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu musia mať náležitosti uvedené v ustanovení § 157 ods. 3 O.s.p. (§ 211 O.s.p.). Musia obsahovať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku. Súdy sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musia vypoariadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a ich myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne

vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijali. Účelom odôvodnenia rozsudku je predovšetkým preukázať správnosť rozsudku. Odôvodnenie musí byť súčasne i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutí v konaní o riadnom alebo mimoriadnom opravnom prostriedku, t.j. musí byť preskúmateľné.

V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné zdôrazniť to, že pri zmene rozhodnutia podľa § 220 O.s.p. odvolací súd nahrádza svojím rozhodnutím rozhodnutie súdu prvého stupňa. Jeho zmeňujúce rozhodnutie musí preto obsahovať úplné a výstižné zdôvodnenie. Niet v ňom miesta pre dohady a domnienky.

Zákonom požadované riadne a presvedčivé odôvodnenie písomnej formy rozsudku (§ 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 211 O.s.p.) je nie len formálnou požiadavkou, ktorou sa má zamedziť vydaniu obsahovo nezdôvodnených, nepresvedčivých alebo neurčitých a nezrozumiteľných rozsudkov, ale má byť v prvom rade prameňom poznania úvah súdu tak v otázke zisťovania skutkového stavu veci, ako aj v právnom posúdení veci. Tieto požiadavky napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nespĺňa.

Z rozsudku odvolacieho súdu nie je možné vyvodiť záver o tom, z akého skutkového stavu pri svojom zmeňujúcom rozhodnutí, a to tak vo výroku o priznaní nároku vo výške 38 712,68 € s príslušenstvom žalobcom 1/ až 4/, ako aj vo výroku o zamietnutí zvyšnej časti nároku žalobcov 1/ až 4/, vychádzal a jeho právne odôvodnenie je nedostačujúce. Odvolací súd uviedol vo svojom stručnom odôvodnení, iba “že podľa jeho názoru žalovaní 1/ a 2/ užívali nehnuteľnosti dobromyseľne v zmysle zmluvy o budúcej zmluve do dňa 31. januára 2000, kedy podali žalobu o neplatnosť predmetnej zmluvy a tým si museli byť vedomí, že nehnuteľnosť užívajú bezdôvodne. “Tento jeho záver, odlišný od záveru, ku ktorému dospel súd prvého stupňa, však neodôvodnil. Následne iba matematicky prerátal výšku nájomného, predstavujúceho podľa názoru odvolacieho súdu výšku bezdôvodného obohatenia, za obdobie od 31. januára 2000 do 21. augusta 2002 a zaviazal žalovaných 1/ a 2/ zaplatiť žalobcom 1/ až 4/ spoločne a nerozdielne sumu 38 712,69 € so 6 % úrokom z omeškania od 1. apríla 2005 do zaplatenia. Ďalej uviedol, že „za objektívnu lehotu v danom prípade považoval lehotu 10 ročnú, keďže sa žalovaní 1/ a 2/ úmyselne obohacovali, pričom subjektívna lehota u žalobcov

na podanie žaloby bežala odo dňa právoplatnosti rozsudku Okresného súdu Žilina, t. j. odo dňa 27. januára 2005“. Odvolací súd však nevysvetlil, odkedy začala táto objektívna lehota plynúť a z akých dôvodov dospel k záveru, že sa žalovaní 1/a 2/ úmyselne obohacovali. Úplne bez odôvodnenia ponechal odvolací súd námietky žalovaných 1/ a 2/ o synalagmatickom záväzku, vo vzťahu ku vzájomnému konaniu účastníkov v ďalších súdnych sporoch, vyvolaných zmluvou o budúcej zmluve, uzavretou medzi účastníkmi dňa 30. septembra 1997. Hoci všetky námietky žalovaných 1/ a 2/, ktoré uvádzali v konaní, ako aj v podanom odvolaní, v rozsudku písomne uviedol, v odôvodnení svojho zmeňujúceho rozhodnutia sa nimi vôbec nezaoberal.

Z uvedeného je podľa dovolacieho súdu zrejmé, že odvolací súd zaťažil svoje konanie a rozhodnutie vadou (§ 237 písm. f/ O. s.p.), ktorá je dôvodom, pre ktorý dovolací súd musí napadnuté rozhodnutie dovolacieho súdu zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť vecne správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok Krajského súdu v Žiline podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd aj o trovách dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 14. júna 2011

JUDr. Soňa Mesiarkinová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová